

Blok tematyczny: Polska - kraj po sąsiedzku. Odkrywam. Poznają.

Temat dnia: Rzeka – źródło wody. Wisła w Polsce.

Cel lekcji: Zgromadzić i zapoznać uczniów ze słownictwem związanym z rzeką i wodą. Nauczyć pokazywać na mapie bieg rzeki Wisły i budować zdania o jej położeniu geograficznym. Wdrożyć do zapamiętywania wyrazów w zabawie. Inspirować do kreatywnego myślenia i operowania wyobraźnią. Zapoznać z legendą o Syrence. Wdrażać do samodzielnego doboru słownictwa na podstawie otrzymanych materiałów. Wdrażać do systematycznej pracy zespołowej.

Pomoce:

Uczeń: przybory szkolne, kredki, papier.

Nauczyciel: mapa Polski, tabelki i kartki z niezbędnym słownictwem dla każdego ucznia, tekst wiersza dla każdego ucznia.

Zapis w dzienniku: Powitanie wprowadzające w temat. Wpisanie daty i cykliczne ćwiczenie z liczebnikami nazywającymi datę. Praca w grupach. Planowanie biegu fantastycznej rzeki wymyślonej przez grupę. Gromadzenie niezbędnego słownictwa. Prezentacja pracy grupy. Zabawa w zapamiętywanie nowych wyrazów. Kręgi „zgadywaczy”. Praca z mapą Polski. Opowieść N. *O Wiśle, Nadwiślańskie miasta. Legenda o Syrence*. Kształcenie techniki czytania. Wiersz Tadeusza Kubiaka. Ćwiczenia w dialogowaniu.

Przebieg:

1. Powitanie: *Witam wszystkich, którzy lubią pływać. Witam wszystkich, którzy byli kiedyś nad rzeką. Witam wszystkich, którzy byli kiedyś nad Wisłą. Witam wszystkich, którzy pływali kiedyś łódką.*
2. Uczniowie pracują w grupach. Otrzymują od N. kartki z wyrazami odnoszącymi się do wody.

Zadanie dla grupy: po wyjaśnieniu znaczeń wyrazów grupa opracowuje plan swojej wymyślonej rzeki. W tym celu otrzymują duży arkusz papieru oraz kredki i inne materiały plastyczne. Na planie powinny się znaleźć różne oznakowania miejsc istotnych dla biegu rzeki. Niezbędne słownictwo znajduje się na kartkach, a w trakcie pracy uczniowie mogą pytać N. o znaczenia nieznanymi wyrazów albo fraz. Po narysowaniu całości dokleją wybrane wyrazy w odpowiednich miejscach. Po wykonaniu planu grupa przygotowuje prezentację o swojej rzece. Do zbudowania narracji będą potrzebne jeszcze inne zwroty i wyrażenia, o które uczniowie mogą pytać N. Aby wszyscy uczestnicy grupy mogli się wypowiedzieć podczas prezentacji, powinni podzielić między siebie poszczególne zdania przygotowanej wypowiedzi.

Woda – rzeczowniki związane z tematem: ciecz, ruczaj, źródło, strumień, struga, potok, dopływ, rzeka.

Rzeka – czasowniki związane z tematem: nazywa się, wypływa, płynie, wylewa, wije się, meandruje.

Rzeka – przymiotni związane z tematem: wąska, szeroka, bystra, zimna, łagodna, czysta, zanieczyszczona, niebezpieczna, rwąca, górską, nizinna, głęboka, płytka.

Nad rzeką: przebywa się, jest się, można się opalać, łowić ryby, bawić się, odpoczywać.

W rzece można pływać i kąpać się.

Wyrażenia i zwroty: bieg rzeki, czerpać wodę z rzeki, chaszcz nad rzeką, rwąca rzeka, niebezpieczne wiry, nurt rzeki, przystań rybacka, port rzeczny, delta rzeki.

Różne przydatne nazwy:

przystań	brzeg lewy	łódka	nurt rzeki
port rzeczny	brzeg prawy	niebezpieczny wir	koryto rzeki

miasto	statek	meandry rzeki	prąd rzeki
most	kajak	rybak	rybitwy
przęsło mostu	osada wioślarska	wędkarz	jaskółki brzegówki

Przykładowy tekst uczniowskiej prezentacji (może posłużyć uczniom jako wzorzec, bądź stanowić wyłącznie wskazówkę dla N):

Nasza rzeka nazywa się Wijka. Wypływa z Gór Sroczych i płynie aż do Kruczego Morza. Początek jej biegu to prawie niewidoczne źródółko wśród niewysokich skał. Wąski strumyk widać już wyraźnie przy miejscowości Kurze Łąпки. Tam lewy brzeg jest zamieszkały przez ludzi, którzy czerpią wodę ze strumienia, a prawy porastają chaszcze. Przy miejscowości Czerwona Burza strumień zamienia się w rwącą rzekę. Trzeba tam bardzo uważać na niebezpieczne wiry. Rzeka uspokaja się w pobliżu Kolebki. Tam znajduje się przystań dla kajaków i łódek, widać też rybaków łowiących ryby. W Kolebce zbudowano pierwszy most na Wijce. Drugi most znajduje się w Uroczysku. Mają tu spory port rzeczny. Wijka cały czas meandruje, dlatego lubią ją miłośnicy przyrody i kajakarze. Do Morza Kruczego wpada szeroką deltą. Taka jest ta nasza Wijka.

3. Zabawa w zapamiętywanie nowych wyrazów. Dzieci stają w dwóch kręgach twarzami do siebie. Wewnętrzny to krąg odpowiadających na pytanie. Dzieci z kręgu zewnętrznego zadają pytania, trzymając w rękach obrazki otrzymane od N. przedstawiające rzeczowniki związane z rzeką. Każdy z uczestników kręgu zadaje pytanie: Co to jest? Zabawa powtarza się, ale teraz przemieszane obrazki dostają dzieci z drugiego kręgu.

Przykład:

-Co to jest?

-To jest łódka.

-Co to jest?

-To jest port.

Dzieci pozostają w kręgu. Tym razem dzieci z jednego kręgu podają dowolny wyraz związany z rzeką, a dzieci z drugiego kręgu dodają do niego inny wyraz, aby stworzyć logiczny zwrot albo wyrażenie.

Przykład:

rzeka płynie

rzeka rwąca

Źródło rzeki

przystań kajakowa (itp.)

4. Praca z mapą Polski.

- N. opowiada krótko o Wiśle, rzece która płynie przez środek Polski, wypływa w polskich górach i wpada do Morza Bałtyckiego w granicach Polski, więc można o niej powiedzieć: polska rzeka na podstawie obserwacji geograficznych.
 - Uczniowie pokazują bieg rzeki na mapie.
 - N. wspólnie z dziećmi wskazuje główne miasta Polski leżące nad Wisłą: Oświęcim, **Kraków**, **Sandomierz**, **Kazimierz Dolny**, Puławy, Dęblin, **Warszawa**, Płock, Włocławek, **Toruń**, Bydgoszcz, Świecie, Grudziądz i **Gdańsk** (tłustym drukiem oznaczono duże miasta albo miasta odznaczające się wyjątkową urodą).
5. Legenda o Syrence (N. przedstawia krótko podstawową treść).
 6. Wiersz Kubiaka. Kształcenie techniki czytania.
 - Wzorcowe czytanie N.
 - Zbiorowe czytanie wszystkich uczniów metodą sylabową.
 - Czytanie wybranych par uczniowskich.
 - Indywidualne czytanie po jednej linijce.

7. Objaśnienie niezrozumiałych wyrazów.

8. Ćwiczenia w dialogowaniu:

Uczniowie układają pytania do testu:

Przykłady:

-*Skąd wypłynęła Syrenka?*

-*Jak wyglądała Syrenka?*

-*Czego chciała bronić Syrenka?*

-*Z kim Syrenka tańczyła w parku?* (dzieci dialogują w ławkach).

(N. może dopowiedzieć, że w Łazienkach – najstojniejszym warszawskim parku hoduje się pawie, które swobodnie się po nim poruszają. Być może poeta nawiązał właśnie do tego faktu i miejsca).

9. Zadanie domowe. Naucz się wiersza na pamięć.

Aneks dla N.

Tadeusz Kubiak :Wiślana Syrenka

Wypłynęła z Wisły
Srebrzysta Syrenka
Miała ogon rybi
Ta dziwna panienka.

Nagle zobaczyła
Dom u brzegu Wisły.
- Tutaj będę właśnie mieszkać
Powiedziała wszystkim.

- Będę was broniła
Tym wiślanym mieczem.
Niech w spokoju rybak łowi,
Piekarz chleby piecze.

I tak zamieszkała
Syrenka w Warszawie.
Wczoraj w parku ją widziałem,
jak tańczyła z pawiem.

Jan Kochanowski: Na most warszewski (oryginalna pisownia poety)

Nieubłagana Wisło, próżno wstrząsasz rogi^[1],
Próżno brzegom gwałt czynisz i hamujesz drogi;
Nalazł fortel król August^[2], jako cię miał pożyć,
A ty musisz tę swoje dobrą myśl położyć^[3],
Bo krom wioseł, krom prumów już dziś suchą nogą
Twój grzbiet nieujeżdżony wszyscy deptać mogą.

Przypisy

^[1]

rogi — rogami. [przypis redakcyjny]

^[2]

Nalazł fortel król August — (znalazł sposób na ciebie) most rozpoczęto budować w r. 1568, ukończono po śmierci króla w r. 1573. Otwarcie mostu nastąpiło 5 kwietnia 1573. [przypis redakcyjny]

^[3]

dobrą myśl położyć — wyrzec się swawoli. [przypis redakcyjny]